

DİPLOMASİDE İNOVASYON

Devlet Doğasının Değişimi ve Diplomasi

STRATEJİK VİZYON BELGESİ

DİPLOMASİDE İNOVASYON

“Devlet Doğasının Değişimi ve Diplomasi”

Diplomasi; ulus devletler arasındaki sorunları barışçıl yollardan çözme ve ilişkileri geliştirme, yani ülkenin dış dünyadaki çıkarlarını koruma ve kollama amacıyla ihdas edilmiş bir kurumdur. Geleneksel diplomasi dış işleri bürokrasisi tarafından sadece resmî kanallarda yürütülmekte iken ilerleyen dönemlerde ideolojik mücadeleler ve teknolojik gelişmelerle ülkelerin yumuşak gücünü daha fazla nazar-ı itibara alan ve kamu diplomasisi adı verilen faaliyetler devletlerin menfaatlerini koruma ve kollama amacıyla kullanılmaya başlanmıştır.

İletişim, enformasyon ve bilişim teknolojilerinde son dönemde yaşanan gelişmeler ise devletlerin diplomasi alanında yenilikçi adımlar atmalarını zorunlu hâle getirmiştir. Bir yandan diplomasiye konu alanların ve aktörlerin sayısı artarken, diğer yandan diplomasi; kamu diplomasisi ve yumuşak güç gibi kavramlar nedeniyle niteliksel ve yapısal dönüşüme uğramıştır. **Dolayısıyla yeni diplomasi rekabetçi uluslararası ortamda aktörlerin çıkar maksimizasyonu çabalarındaki ortak noktalar üzerinden çeşitli yöntemleri bir arada kullanan, çok aktörlü bir ilişkiler sistemine dönüşmüştür.**

Modern dönemlerin en temel özelliği yeniliktir. Esasen modern kavramı “yeni” anlamına gelmektedir. Ama bu yeni dönemde üretilen yenilikler hızla tüketilmekte ve yerini başka yenilere bırakmaktadır. Dolayısıyla inovasyon, diplomasi için de kaçınılmaz bir zorunluluktur. Dışişleri bürokrasisi ve ülkelerin dış dünyadaki siyasi ve ekonomik çıkarlarını gözetken kurumlar hızla değişen uluslararası ortama ayak uydurmak zorundadırlar. Finansal güçlükler göz önüne alındığında kıt kaynaklarla daha fazla iş yapma zorunluluğu da diplomaside inovasyonu zorlamaktadır.

Diplomasideki en önemli yeniliklerden biri diplomatik faaliyetlerde Internet kullanımının artmasıdır. “Dijital diplomasi”, “e-diplomasi” gibi kavramların yaygınlık kazandığı görülmektedir. Bu noktada en önemli güçlük gizliliğe önem veren diplomasi mesleğinin açık internet ortamında nasıl yürütüleceğidir. Günümüzde pek çok devlet başkanı sosyal medya hesapları üzerinden sadece kendi halkları ile değil, diğer ülkelerin halkları ve kamuoyları ile doğrudan etkileşim kurmaktadır. İletişim çağında sosyal ağlar ve mikro-bloglar gibi yeni medya araçlarının etkin bir biçimde kullanıldığı görülmektedir. Internet diplomasisi dış politika geliştirme ve uygulama süreçlerini orantısız bir biçimde hızlandırmıştır. Bu hıza ayak uyduramayan ülkeler önümüzdeki dönemlerde ciddi güçlüklerle karşılaşabileceklerdir.

Öte yandan, eskiden sadece önceden belirlenen mekânlarda katı protokol kuralları çerçevesinde gerçekleştirilen diplomatik toplantı ve kongreler günümüzde artık Internet üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin, çevrimiçi haberleşme, yazışma, toplantı ve sosyal etkileşimlerde resmî saygı ifadelerine dikkat edilmediği görülmektedir. Bu durum protokol ve adabı muaşeret kurallarının da gözden geçirilmesini gerekli kılmıştır.

Diplomasideki bir diğer yenilik; alanın dil ve anlambilim (semyoloji) çalışmaları, davranışsal ekonomi, sosyal psikoloji, karmaşa (complexity) yönetimi, gibi farklı alanlardaki birikimden ve yeni disiplinlerden gittikçe daha fazla yararlanmak zorunda kalması, yani diplomasinin gittikçe artan şekilde çok disiplinli bir meslek hâline gelmesidir.

Çağımızın en önemli özelliklerinden biri de belirsizliklerin artması, olayları önceden tahmin etme imkanının gittikçe yok olmasıdır. Bu nedenle yeni diplomasi, belirsizlikleri fırsata dönüştürme kabiliyetini elde etmek zorundadır. Internet çağı ilk bakışta şeffalık çağı olarak sunulsa da, aktörlerin amaçlarını sezmek ve ona göre tavır almak gittikçe güçleşmektedir. Bu nedenle yeni diplomasi söyleneni yönetmek ve kamuoylarına kolay benimsenir mesajlar vermek yanında açıkça söylenmeyi, yani zımni iletişimi de yönetmek zorundadır.

Bilgi çağının diplomasi ve dış politika açısından getirdiği güçlüklerden biri de raporlama alanındadır. Internet'in sağladığı bilgi yoğunluğu içerisinde, diplomatik raporların görünürlüğü yok olmaktadır. Öte yandan, dışışleri bürokrasisinin ağır işleyen yapısında üretilen raporlar çoğu zaman henüz yayınlanmadan güncelliğini kaybetmektedir. Bu durum gerek rapor hazırlama tekniklerinin gerekse hazırlanan raporları kamuoyu ile paylaşma yöntemlerinin gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

Geleneksel çizgiden bakıldığında, akademik çalışmalar ile diplomatik uygulamalar birbirini tamamlamaktadır. Dünyadaki gelişmelerin hızlandığı, bilginin hızla yayıldığı günümüzde bu tamamlayıcılık ilişkisi aşınmaktadır. Araştırma ve uygulama arasındaki uçurumun kapatılması ve irtibatın sağlanması açısından akademik camiada ve diplomaside karşılıklı yenilenme kaçınılmazdır.

“Arap Baharı” ve “Gezi Parkı” olayları gerek kamuoylarının dış etkiye ne denli açık olduğunu, gerekse bu olayların dış dünyaya yansıma şeklinin bir ülkeyi uluslararası kamuoyunda ciddi şekilde zor durumda bırakabileceğini açıkça ortaya koymuştur. Bu olaylar ekonomik bakımdan güçsüz, kurumsal yapıları zayıf ülke halklarının sosyal medya gibi araçlarla yönlendirilmelerinin çok daha kolay olduğunu göstermiştir.

Gençlerin Internet ve sosyal medya aracılığıyla daha kolay örgütlenmeleri, kadınların değişen rolü, diaspora ağlarının çoğalması ve daha etkin hâle gelmesi, enformasyon teknolojilerinin diplomatik alanda daha etkin bir şekilde kullanılmasını zorunlu hâle getirmiştir.

Geleneksel diplomasi hiyerarşik bir yapı içerisinde ve gizli yollardan yürütülmekteydi. Bu nedenle mevcut yapıların muhafazakar davranıp diplomatik yeniliklere direnmesi diplomaside inovasyon çalışmalarının en önemli handikaplarından biridir. Bir diğer handikap ise yeni araç ve yöntemleri hem zaman darlığı hem deneyimsizlik nedeni ile hayata geçirmede yaşanan güçlüklerdir. Bu ortamda teori ve strateji geliştirme imkanı azalmış, bir çok yeniliği hızla hayata geçirme zorunluluğu deneme yanılma yöntemine gidilmesini zorunlu hâle getirmiştir.

Diplomaside yenilik; yerleşik uygulamaların bütünüyle rafa kaldırılması anlamına gelmez, yerleşik uygulamaların gözden geçirilmesi ve son dönemde ortaya çıkan arz talep faktörlerine uyarlanması anlamına gelir. Diplomatik kadroların da bu yeni gelişmelere ayak uydurması gerekir. Yeni kadrolar sadece ekonomik, sosyolojik ve teknolojik gelişmelere karşı değil, yükselen güçler ve kamu diplomasisi gibi yeni anlayışlara uyum sağlama, hatta yeni yaklaşımlar geliştirme konusunda da hazırlıklı olmalıdır.

Bu bağlamda **Sivil Global 2015-2023-2053** “Global Sivil Diplomasi İnşası Programı” kapsamında gerçekleştirilecek **Diplomaside İnovasyon Çalışmaları**’nın uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesinde çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sağlayacağını umuyoruz.

Ana Tema

“Devlet Doğasının Değişimi ve Diploması”

Alt Temalar

Diplomasi’nin Dönüşümü ve İnovasyon Alanları;

- Devlet Doğasının Değişimi	- Çok Disiplinli Çalışma
- Beklenti Yönetimi	- Raporlama Teknikleri
- İletişim, Ulaşım, Teknoloji	- Araştırma Uygulama Uyum
- “Dijital Diplomasi”, “E-Diplomasi”	- Halk Hareketleri
- Protokol, Adabı Muaşeret	- Devlet Dışı Aktörler